

C.S. Lewis

SFATURILE UNUI DIAVOL BĂTRÂN CĂTRE UNUL MAI TÂNĂR

HUMANITAS

„...are alt gânditor al secolului XX, Lewis și-a ajutat ...spuns la întrebările lor filozofice.“

Los Angeles Times

ÎNȚELEPCIUNE ȘI CREDINȚĂ

Născut în Irlanda în 1898, C.S. LEWIS este educat la Colegiul Malvern timp de un an, după care își continuă studiile în particular. Obținând cea mai mare distincție de absolvire acordată de Universitatea Oxford (*triple First*), rămâne în cadrul universității ca *Fellow* al colegiului Magdalen, funcționând ca tutore, în perioada 1925–1954. În 1954 devine profesor de literatură medievală și renascentistă la Universitatea Cambridge. Cursurile ținute de el, remarcabile și populare, au influențat în mod profund și durabil generații de studenți.

Ateu până la maturitate, C.S. Lewis își descrie convertirea în *Surprised by Joy* (*Surprins de bucurie*): „În 1929, pe la Rusalii, m-am dat bătut și am admis că Dumnezeu este Dumnezeu… eram, poate, cel mai descurajat și mai nehotărât convertit din toată Anglia.“ Această experiență a fost cea care l-a făcut să înțeleagă nu doar apatia, ci și refuzul activ de a accepta religia; pornind de aici, în ipostaza de scriitor creștin înzestrat cu o minte excepțional de ascuțită și de logică și cu un stil lucid și înviorător, C.S. Lewis a fost fără egal. *The Problem of Pain* (*Problema durerii*), *The Screwtape Letters* (*Scrisorile lui Sfredelin* sau *Sfaturile unui diavol bătrân către unul mai tânăr*), *Mere Christianity* (*Creștinism. Pur și simplu*), *The Four Loves* (*Cele patru iubiri*), precum și postuma *Prayer: Letters to Malcolm* (*Rugăciune: Scrisori către Malcolm*) nu sunt decât o parte din operele sale cele mai vândute. A scris și cărți pentru copii și science-fiction, în paralel cu multele sale lucrări de critică literară. Operele sale sunt cunoscute de milioane de oameni, pretutindeni în lume, prin traduceri. S-a stins din viață la 22 noiembrie 1963, în locuința sa din Oxford.

C.S. Lewis

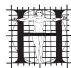
Sfaturile unui diavol bătrân către unul mai tânăr

unde spre sfârșit

Sfredelin propune o închinare

Prefață la *Sfredelin propune o închinare* de
JOCELYN EASTON GIBB

Traducere din engleză de
SORANA CORNEANU

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coordonatorul colecției: Anca Manolescu
Redactor: Dragoş Dodu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Georgeta-Anca Ionescu
DTP: Emilia Ionaşcu, Carmen Petrescu

ISBN 978-973-50-3698-0 (pdf)

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Lui J.R.R. Tolkien

Un drac cel mai bine se alungă, atunci când nu se lasă dus cu textele Scripturii, dacă îl faci de râs și de batjocură, căci nu îndură să-l iei peste picior.

LUTHER

Diavolului… spirit mândru… nu-i vine la socoteală să îți râzi de el.

THOMAS MORUS

Prefață

Nu am de gând să lămuresc cum anume mi-a picat în mână corespondența pe care o ofer aici publicului cititor.

În ce privește diavolii, rasa omenească poate face două greșeli la fel de însemnate, dar opuse. Una e să nu creadă în existența lor. A doua e să creadă în ea și să-și bată capul cu diavolii în prea mare și dăunătoare măsură. Ei înșiși se bucură la fel de ambele erori și-l vor saluta pe materialist, ca și pe magician, cu aceeași desfătare. Materialul folosit în această carte e la îndemâna oricui a apucat o dată să priceapă ce și cum; însă ranchiunoșii și exaltații care i-ar da o rea folosință nu vor afla nimic de la mine.

Cititorii sunt sfătuiți să nu uite că dracul e un mincinos. Nu toate vorbele lui Sfredelin trebuie luate drept adevărate, nici măcar din punctul lui de vedere. Nu am încercat nicicum să identific vreuna dintre ființele umane despre care e vorba în scrisori; dar tare mă îndoiesc că portretul Fratelui Spike sau al mamei pacientului, de pildă, ar fi pe de-a-ntregul fidele. Imaginația lucrează în Iad tot așa cum lucrează pe Pământ.

În fine, trebuie să adaug că nu m-a preocupat deloc să pun în ordine cronologia scrisorilor. Numărul 17 pare să fi fost compusă înainte ca raționalizarea

să devină o treabă serioasă; în general, însă, diavoleasca metodă a datării pare să nu aibă nimic de-a face cu timpul terestru și nici eu nu am încercat să-i dau de cap. Istoria Războiului European, în afară de cazul când se întâmplă să intersecteze condiția spirituală a vreunei ființe umane, i-a fost lui Sfredelin, firește, perfect indiferentă.

C.S. LEWIS
MAGDALEN COLLEGE,
5 IULIE 1941

SFATURILE UNUI DIAVOL BĂTRÂN CĂTRE UNUL MAI TÂNĂR

1

Dragul meu Amărel,

Am reținut ce mi-ai spus despre felul cum îi îndrumi pacientului tău lecturile și despre cum te îngrijești să se vadă cât mai mult cu prietenul lui materialist. Dar nu ești oare nițeluș *naiv*? Credința ta, îmi pare, e că *raționamentul* ar fi în stare să-l ferească de strânsoarea Dușmanului. Poate să fi fost așa dacă individul trăia acum câteva secole. Pe vremea aceea oamenii încă mai știau destul de bine când anume un lucru era cu adevărat dovedit și când nu; iar dacă era dovedit, și credința lor era deplină. Încă mai puneau cap la cap gândul și fapta și erau gata să-și schimbe cursul vieții ca urmare a unui lanț de raționamente. Dar acum că ne-a reușit pasiența cu presa scrisă și alte asemenea instrumente de atac, situația s-a schimbat simțitor. Omul tău s-a obișnuit încă de pe când era copil să-i dănțuiască prin cap tot soiul de filozofii incompatibile. Pentru el doctrinele nu sunt în primul rând „adevărate“ sau „false“, ci „academice“ sau „practice“, „depășite“ sau „la zi“, „convenționale“ sau „radicale“. Jargonul, și nu raționamentul, e cel mai bun aliat al tău dacă vrei să-l ții departe de Biserică. Nu-ți pierde vremea încercând să-l faci să creadă că materialismul e *adevărat*! Fă-l să creadă că e puternic,

sau intransigent, sau curajos – că e filozofia viitorului. De așa ceva îi pasă lui.

Problema cu raționamentul e că mută toată lupta pe teritoriul Dușmanului. Argumente are și El; pe când în tipul de propagandă aplicată despre care vorbesc, e lucru bine cunoscut că, de secole încoace, Acela s-a dovedit mult inferior Tatălui Nostru din Adânc. Din chiar momentul când pui la bătaie argumente, îi și trezești pacientului rațiunea; iar odată trezită, cine știe la ce se poate ajunge? Chiar dacă un gând anume poate fi în așa fel răsucit încât să ajungă la rezultate favorabile nouă, te vei trezi într-un final că ai împuternicit în mintea pacientului obișnuința fatală de a se preocupa de chestiuni universale și de a nu mai lua în seamă șuvoiul experiențelor imediate ale simțurilor. Sarcina ta e să-i fixezi atenția asupra acestui șuvoi. Deprinde-l să-l numească „viață adevărată“ și nu-l lăsa să se întrebe ce vrea să zică „adevărată“.

Nu uita, el nu e, ca tine, spirit pur. Fiindcă nu ai fost niciodată om (ah, abominabil avantaj al Dușmanului!), nu-ți dai seama cât de înrobiți sunt impulsurilor celor mai banale. Aveam odată un pacient, ateist de primă mână, care obișnuia să citească la British Museum. Într-o zi, pe când citea, am văzut cum un firicel de gând începuse s-o ia razna în capul lui. Dușmanul, firește, i s-a înființat imediat lângă ureche. Într-o clipită am văzut cum munca mea de douăzeci de ani începe să se clatine. Dacă din zăpăceală m-aș fi apucat să-mi apăr cauza cu argumente, aș fi fost pierdut. Dar n-am fost așa prost. Am intervenit de îndată acolo unde știu că sunt ascultat și

i-am sugerat omului că venise vremea prânzului. Dușmanul, presupun, i-a sugerat contrariul (știi bine că oricât ai trage cu urechea, nu poți *nici de-al naibii* să auzi ce le spune El!) – cum că ce făcea el atunci era mai important ca prânzul. Cel puțin mă gândesc că așa ceva trebuie să-i fi spus, fiindcă atunci când eu am propus: „Ei da. De fapt, mult *prea* important ca să-i dai de cap la sfârșitul studiului de dimineață", pacientul s-a luminat la față; iar pe când adăugam: „Mai bine te întorci cu forțe proaspete după prânz", era deja în drum spre ușă. Odată ajuns în stradă, bătălia era câștigată. I-am arătat un băiat cu ziare care anunța foaia de prânz, apoi autobuzul 73 care-i trecea prin față, și, înainte să ajungă la scări, îi înșurubasem adânc în cap convingerea că, indiferent ce idei ciudate i-ar trece prin minte omului când se află singur cu cărțile sale, o doză sănătoasă de „viață adevărată" (prin care înțelegea autobuzul și băiatul cu ziare) era de ajuns să-i arate că „astfel de lucruri" pur și simplu nu se susțin. Știa că scăpase ca prin urechile acului, și peste ani îi plăcea să vorbească despre „acel instinct nedefinit al palpabilului care ne salvează în ultimul moment de aberațiile logicii abstracte". Acum e bine mersi în casa Tatălui Nostru.

Pricepi ce vreau să zic? Mulțumită mecanismelor pe care le-am pus în funcțiune cu secole în urmă, le e acum imposibil să creadă în neobișnuit, atunci când obișnuitul le stă în fața ochilor. Nu lăsa să-i scape niciodată *banalul* lucrurilor. Mai presus de toate, nu încerca să folosești știința (vreau să zic științele adevărate) ca instrument împotriva creștinismului. Îl va încuraja neîndoios să se gândească

la realități pe care nu le poate pipăi și vedea. Am avut, din păcate, astfel de cazuri printre fizicienii moderni. Dacă nu-i poți lua din mâini jucăria cu știința, măcar să fie economie sau sociologie; nu-l lăsa să se îndepărteze de neprețuita lor „viață adevărată“. Dar cel mai bine e să-l ferești complet de lecturi științifice și să-l lași cu impresia generală că pricepe tot și că ce-a mai prins după ureche sunt „rezultate ale investigațiilor moderne“. Nu uita că rolul tău e să-l zăpăcești de cap. După cum vorbiți voi, tinerii mei prieteni, s-ar zice că v-ați pus în gând să le țineți *lecții*!

Cu afecțiune, unchiul tău,
SFREDELIN